

150. Keskiviikkona 14 päivänä joulukuuta 1994

kello 15.40

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi arpajaislain 3 §:n ja arpajaisverolain 2 §:n muuttamisesta ... 5965

Hallituksen esitys n:o 274
Lakialoite n:o 84
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15
Suuren valiokunnan mietintö n:o 4

2) Ehdotukset laeiksi ydinenergiain muuttamisesta 5980

Hallituksen esitys n:o 295
Lakialoite n:o 8/1993 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 15

Ensimmäinen käsittely:

3) Ehdotus laeiksi Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen ja sen liitesopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä 5981

Hallituksen esitys n:o 296
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

Esitellään:

4) Puhemiesneuvoston ehdotus n:o 4 eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta 5982

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksestä laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta (HE 307) 5983

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pelttari.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä ed. Rajamäki.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat edustajat Kalli ja Kohijoki.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi arpajaislain 3 §:n ja arpajaisverolain 2 §:n muuttamisesta

Jatkettu toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 274
Lakialoite n:o 84
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15
Suuren valiokunnan mietintö n:o 4

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 4, josta ilmenee, että suuri valiokunta on asian käsiteltään ehdottanut ensimmäisen lakiehdotuksen hyväksyttäväksi hallintovaliokunnan ehdottamassa muodossa, jolloin siis lakialoitteeseen n:o 84 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin. Eduskunnan on nyt päätettävä, hyväksyykö se suuren valiokunnan ehdotuksen vai pysyykö se aikaisemmassa päätöksessään.

Keskustelu:

Ed. Mäki-Hakola: Herra puhemies! Arpajaislain mukaan varojen hankkimiseksi urheilu- ja liikuntakasvatukseen sekä tieteen, taiteen ja nuorisokasvatustyön tukemiseen voidaan toimeenpanna raha-arpajaisia ja muita rahapelejä laista ilmenevin tavoin ja näiden rahojen jaosta päätetään asetuksella. Asetuksia tietysti voidaan varsin joustavasti muuttaa kulloisenkin tulo- ja menoarvion tarpeitten ja poliittisen harkinnan perusteella.

Hallintovaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, pitäisikö tästä jakoperusteesta säätää jopa lailla, eli valiokunta on sanonut mietinnön perusteluissa näin: "Valiokunta edellyttää kuitenkin hallituksen selvittävän, onko perusteltua säätää Oy Veikkaus Ab:n rahapelitoiminnan ylijäämän jakosuhteista edunsaajatahojen kesken asetuksen sijasta lailla." Valiokunta päätyi tämännäköiseen kantaan, ja tämä kanta perustuu myöskin siihen, että parhaillaan asia on erilliskysymyksenä valmisteltavana ns. rahapelitoimikunnassa. Tämän mietinnön odotetaan lähiaikoina valmistuvan.

Kuitenkin eduskunnan toisessa käsittelyssä ed. Rauramo esitti suoraan siirtymistä lakisääteeseen jakoperusteeseen, ja eduskunta toisessa käsittelyssä hyväksyi hänen esityksensä pohjalta 3 §:ään uuden momentin, joka kuuluu: "Oy Veikkaus Ab -nimisen osakeyhtiön toimeenpanemien raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämä tulee jakaa siten, että määrärahaa käytetään vuosittain 36,6 prosenttia urheilu- ja liikuntakasvatuksen tukemiseen sekä 8 prosenttia Suomen Kansallisoopperan tukemiseen ja 3 prosenttia Suomen Kansallisteatterin tukemiseen kuitenkin siten, että niille tarvittaessa annetaan myös lisäavustusta, sekä jäljelle jäävä osa tieteen, taiteen ja nuorisokasvatustyön tukemiseen." Tämän laatuksen uuden momentin eduskunta hyväksyi, ja asia tuli suuren valiokunnan käsittelyyn.

Suuri valiokunta on tänään asiaa käsitellyt. Se on kuullut asiantuntijoina seuraavia henkilöitä: neuvotteleva virkamies Jouni Laiho sisäasiainministeriöstä, budjettineuvos Heikki Seppälä valtiovarainministeriöstä ja kansliapäällikkö Markku Linna opetusministeriöstä. Lyhyesti voidaan todeta, että kaikki asiantuntijat näiltä eri tahoilta olivat täysin ja osin jyrkästikin eri mieltä tämän muutoksen tarkoituksenmukaisuudesta.

Haluan todeta, että esimerkiksi opetusministeriössä on tehty laskelma, mitä tämä muutos

merkitsisi annettuun talousarvioon verrattuna. Se merkitsisi sitä, että urheilu ja liikunta saisi lisää 203 miljoonaa markkaa, eli tästä seuraisi, että urheilun ja liikunnan määrärahat lisääntyisivät tähän vuoteen verrattuna 49 prosenttia, siis korostan: urheilun määrärahat nousisivat lähes 50 prosentilla tähän vuoteen verrattuna. Kansallisteatterin määräraha lisääntyisi noin 11 miljoonaa, Kansallisoopperan 6 miljoonaa, eli yhteensä noin 220 miljoonaa markkaa olisi lisäys näille kolmelle taholle tämän aloitteen perusteella.

Asiaa voidaan tietysti käsitellä sillä tavalla, että tämä otetaan lisäyksenä valtion tulo- ja menoarvioon. Me jokainen tiedämme tulo- ja menoarvion kireyden, ja me saimme vielä varmaa vakuutusta tähän asiaa myöskin valtiovarainministeriön edustajan taholta. Niin kuin luonnollista onkin, valtiovarainministeriön taholta korostettiin sitä, että ensi vuonna laadittava, vuotta 1996 koskeva tulo- ja menoarvio tulee sisältämään jälleen leikkauksia, joten tämä harkinta ei suinkaan pääty tähän. Näin varmaan onkin, ja jotka ovat seuranneet esimerkiksi Pekkasen työryhmän mietintöä, tietävät, että se edellyttää 16 miljardin markan leikkausta budjetista, joten valtiovarainministeriö luonnollisesti on sitä mieltä, että täytyy olla poliittinen mahdollisuus mahdollisimman helposti puuttua näihin isoihin rahasummiin.

Toisin sanoen nämä lisäykset tulevat tuskin kysymykseen. Silloin täytyy tietysti lähteä siitä, että nämä vähennykset sitten kohdistetaan luonnollisesti siihen, mistä kokonaisuusjakokin tapahtuu. Eli kävisi niin, että suuret summat jouduttaiisiin leikkaamaan ja vähentämään tietyiltä momenteilta eli Suomen Akatemian ja tieteen tukemiselta, edelleen taiteen tukemiselta sekä liikunnan ja nuorisokasvatustyön tukemiselta. Rohkeuden suoraan lainata opetusministeriön toteamusta: "Tämä johtaisi kestävämpään tilanteeseen."

Siis tässä ollaan aika tavalla puun ja kuoren välissä. Hyväksymällä tämä eduskunnan toisen käsittelyn asia me joudumme joko lisäämään tuntuvasti valtion menoja, luokkaa 220 miljoonaa markkaa, tai sitten me joudumme perehtymään jakoperusteissa noin 700 erilaiseen kohteeseen ja harkitsemaan, mitä näistä kustakin vähennetään.

Eli kuultuaan asiantuntijain kannanotot suuri valiokunta äänin 13—12 päätti palata hallintovaliokunnan kannalle tässä asiassa.

Ed. Urpilainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuren valiokunnan puheen-

johtaja ed. Mäki-Hakola hyvin ansiokkaasti kertoi, mitä suuressa valiokunnassa on tehty, ja toi esille tässä yhteydessä sen, mitä hallintovaliokunta on näkemyksensä esittänyt. Hän jätti kuitenkin kertomatta, että hallintovaliokunnan mietintöön liittyy vastalause ja se on nimenomaan sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton jättämä. Siinä itse asiassa tähdätään ihan samaan, mitä ed. Rauramo on lakialoitteessaan esittänyt.

On hyvin todennäköistä, että vaikka ed. Rauramon lakialoitetta ei olisi jätettykään, niin siitä huolimatta sosialidemokraatit olisivat toimineet todetulla tavalla. Tämä johtuu nimenomaan siitä, että tämä hallitus on toistuvasti leikannut liikunnan määrärahoja, eli Veikkauksen ylijäämän jakosuhdetta on muutettu, ja myöskin ensi vuoden budjettiesitys merkitsee sitä, että jakosuhdetta muutetaan entistä enemmän urheilun ja liikunnan kannalta kielteisellä tavalla. Meistä tämä linja on väärä, ja me haluamme tässä yhteydessä vastalauseessamme nimenomaan palauttaa urheilun saaman osuuden alkuperäiseen muotoon eli 36,6 prosenttiin aseuksessa.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastauksena suuren valiokunnan puheenjohtajalle totean, että jos eduskunta suostuu muuttamaan aikaisempaa päätöstään siitä, mikä on liikunnan osuus, niin kyllä eduskunta silloin voi osallistua liikuntaan itsekkin, nimittäin kontauskilpailuun. On se semmoinen nöyryyden osoitus siinä tilanteessa. Minä en ylipäättäänkään ymmärrä, että on tämmöinen kaksinkertaisen käsittelyn menetelmä siinä tilanteessa, että eduskunta rohkenee muuttaa hallituksen esitystä. Tästä menettelystä pitää luopua kokonaan, koska tämä vain vahvistaa valtiovarainministeriön vahtikoiran roolia yli eduskunnan.

Mitä tulee siihen, että liikunta saa sille kuuluvan osuutensa, niin se on ihan oikein. Se on parasta säästämistä, sillä liikunnalta pois otetut rahat vasta maksavat myöhemmin kansanterveyskuluina, sillä parasta kansanterveystyötä on liikunnan suosiminen eli ennalta ehkäisevä toiminta.

Mitä tulee vielä siihen tilanteeseen, jota ed. Mäki-Hakola käsitteli, että kun liikunta saa osuutensa, niin se on sitten muka pois taiteilta, kulttuurilta, tieteeltä ja nuorisotyöltä, näin ei tule olemaan, vaan siinä tilanteessa liikunnan saadessa osuutensa otetaan käyttöön Veikkauksen vararahastossa olevat rahat. Se on ihan selvä.

Ed. R ä t y (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulin tämän suuren valiokunnan puheenjohtajan puheenvuoron, ja yksi tärkeimpiä ja keskeisimpiä asioita, mihin hän ei kiinnittänyt huomiota, on nimenomaan se, mitä tälle kansakunnalle tapahtuu, jos ei harrastettaisi liikuntaa, ellei sitä tuettaisi valtion varoin, ellei siihen satsattaisi todella myöskin varoja, kuten kaikille muille alueille.

Ensinnäkin olen sitä mieltä, arvoisa puhemies, että tiede, kulttuuri, taide, opetus ja ennen kaikkea liikunta ovat niitä aloja, joista ei saa leikata eikä vähentää määrärahoja, vaikka valtiontalous onkin todella huonossa kunnossa, sen johdosta että jokainen markka, joka satsataan liikuntaan, koituu tämän yhteiskunnan hyväksi hyvin monin tavoin. On aivan selvä asia, että ne, jotka ovat terveitä ja pitävät terveydestään huolta ja harrastavat ennalta ehkäisevää terveydenhoitoa, ovat tälle yhteiskunnalle huomattavasti suurempi säästö kuin se, että leikataan ne muutamat sadat miljoonat pois ja sitten ollaan muka tyytyväisiä.

Olen ehdottomasti sitä mieltä, että myöskään tämä laki ei saa tehdä sitä, että sitten, jos tämä laki tulee voimaan, saman suuruinen summa leikataan taiteilta pois. Ei, vaan kysymys on nimenomaan siitä, että hallituksen täytyy ottaa lusikka kauniiseen käteen ja ryhtyä miettimään niitä arvoja, mille budjettia rakennetaan ja mistä kannattaa leikata ja mistä ei.

Suomi on muutenkin maailmalla pärjännyt urheilussa hyvin. Onkin aika kohtalokasta, jos suuren valiokunnan kautta taas palautettaisiin entinen päätös takaisin ja menetettäisiin se päätös, minkä eduskunnan enemmistö on tehnyt.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Opposition pääasiallisena tehtävänä on laatia vastalauseita mietintöihin; ed. Urpilainen kehuskeli omiensa tekemää. Samalla siinä sitten arvostellaan hallituksen leikkauslinjaa. Kuitenkin tiedetään varsin hyvin, että tämä leikkauslinja on välttämätön. Nämä ovat hyvin ristikkäisiä näkemyksiä ed. Urpilaista, mutta niitä vastalauseitahan tekee joka vain.

Sen sijaan minä kyllä arvostan ed. Rauramon sitkeätä yritystä. Hän urheilumiehenä on varmaan koko sydäimestään tässä asiassa mukana. Siinä mielessä on sitä arvostettava. Mutta minä sanon suoraan, että vanhaan hyvään aikaan ei urheiltu eikä liikuttu rahan nojalla ja siihen aikaan ihmiset olivat kunnossa eikä ollut sellaisia vatsoja kuin nykyisin meikäläiselläkin, vaikka on

rahaa kuinka käytössä. Toisin sanoen urheilun ja liikunnan pitää olla harrastuksesta lähtevää eikä sitä, että maksetaan tietty summa: Kun lähtee lenkille, niin ovella on joku lyömässä rahan kou-raan, että viitsii juosta 2 kilometrin lenkin.

Sen sijaan sanon, että suomalainen huippu-urheilu tällä hetkellä on maassa. Kun katsoin jääkiekkoilijoita eilen illalla televisiosta, niin kyl-lä oli surkeata näytelmää. Huippu-urheiluun ni-menomaan pitäisi satsata rahaa, että saataisiin maan nimeä näkymään jossakin maana, jolla on ollut huippu-urheilijoita ja toivottavasti on tule-vaaisuudessakin.

Minä kyllä ymmärrän, että liikuntakin tarvitsee rahaa, mutta ei tulosta tule yksinomaan ra-halla ja rahalla mälläämisellä. Se on nähty vuosi-kymmenin aikana. On sitä liikuttu ennenkin, eikä ole ollut satoja miljoonia syytää liikuntaan ja kasinopelureiden peleihin, mihin liikunnan ra-hat ovat näyttäneet menneen.

Ed. Ollila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puuttumatta itse asiaan haluan oikaista ed. Tennilän puheenvuorossa olleen väärinkä-sityksen. Ei asioita lähetetä suureen valiokun-taan takaisin sen takia, että hallituksen esitys salissa muuttuu, vaan sen takia, että erikoisvalio-kunnan päätösesitys muuttuu. Tämä valtiosään-töoikeudellisenä oikaisuna.

Ed. Lamminen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun aikanaan Veikkaus eli Tippaus perustettiin vuonna 1941, rahat satapro-senttisesti tulivat urheilulle ja nuorisotyöhön. Nyt salissa ja varsinkin valiokunnassa on tullut esiin, että ikään kuin jouduttaisiin karsimaan nuorisotyöstä rahaa pois. Kuten me tiedämme, liikunta ja urheilu on Suomen suurin nuorisoliike. Se vetää puoleensa kaikkein eniten nuorisoa.

Nyt on leikattu muutaman vuoden aikana 36,6 prosentista 24,2 prosenttiin ja urheilulta otettu siis jatkuvasti ja johonkin sitä on pistetty, sisäistä tulonsiirtoa suoritettu. (Ed. Aittoniemi: Vähemmän urheiluhueroja!) Miksi juuri urheilul-ta otetaan? Olen aivan samaa mieltä kuin ystävä ed. Rauramo, joka tulee myöhemmin selittä-mään varmasti vielä ihan rautalangasta vään-täen, miten tässä on käynyt. Näin ei pitäisi tehdä. Samalle potille on tullut liian moni jakamaan urheilun itsensä kehittämää organisaatiota ja ra-hanansaitsemistapaa.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rädyn puheenvuoron

johdosta totean, että terveys on tietysti äärettö-män tärkeä asia ja liikunnan kautta vaikutetaan myös ihmisen fyysiseen sekä psyykkiseen hyvin-vointiin. Mutta se, että liikuntatiede ja -taide on tänä aikana joutunut menettämään määrä-osuuksiaan, johtuu yleisestä tilanteesta, eli kaik-ki muutkin sektorit ovat joutuneet juustohöylä-systeemillä menettämään osuuksiaan. Jos ei pu-huta pelkistä prosenttimääristä, niin tietysti 24,2 prosenttia jostakin isommasta summasta voi markkamääräisesti olla jopa enemmän kuin 36,6 prosenttia jostain toisesta. Minusta pitäisi puhua selkeästi markkamääräistäkin, niin tiedetään mis-sä liikutaan.

Kuten täällä tuli esiin, pelkällä rahalla, vaikka sitä olisi kuinka paljon, ei saada riittävästi hyvää toimintaa aikaan. Siinä tarvitaan toimiva organi-saatio, päällekkäisyyksien purkamista, siinä tar-vitaan innovaatiota, asenteita, ja harrastukset ovat hyvin pitkälti asenteista kiinni. Minusta harrastuksiin pitää myös satsata vapaaehtoisesti ja niiden pitää olla vapaaehtoista toimintaa, joka ei välttämättä maksa yhteiskunnalle yhtään mi-tään. Mutta miellä on totuttu siihen, että kaik-keen satsataan yhteiskunnan rahaa ja rahaa ja aina vain rahaa. Sitten aina väliin yhteiskunta vetäisee muutaman siivun välistä. Näin ollen se raha loppujen lopuksi, mikä on siellä käyttäjä-organisaatiossa, onkin paljon vähäisempi, kuin sen alun alkaen piti olla.

Mitä tahansa Veikkaus vuonna 1941 tuotti, niin tänä ja ensi vuonna se kenties tuottaa aivan erilaisia mittasummia prosentuaalisesti, kansan-taloudellisesti jne. kuin alkujaan. Ehkä tilanne on aika paljon muuttunut. Pitäisi muistaa myös tosiasiat eikä yrittää väittää mustaa valkoiseksi tai päinvastoin.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemelle totean, että kysy-mys on liikunnasta laajassa mielessä. Se, että liikuntaa voidaan todella laajasti harrastaa, edellyttää nykypäivänä sitä, että paikat ja väli-neet ovat kunnossa. Esimerkiksi lähes kaikki Suomen uimahallit ovat korjaustarpeessa par-haillaan. Ei niissä uida, jos ne eivät ole ajanmu-kaisessa ja kohtuukunnossa. Luksista ei pidä tehdä, mutta kohtuullisen tason säilyttäminen liikuntapaikoissa edellyttää sitä, että on tar-peeksi rahaa.

Ed. Ollilalle totean, että saivarteluahan on ru-veta puhumaan, etteikö ole kysymys siitä, että kaksinkertaisella käsittelyllä, jos eduskunta roh-kenee muuttaa esityksiä, halutaan turvata se, että

hallituksen esitys täällä menee läpi. Jos hallituksen alkuperäistä kantaa muutetaan, on tehty varakiertojärjestelmä, jolloin valtiovarainministeriö tulee ja pelottelee. Nytkin se on pelotellut, että taide ja kulttuuri menettävät, jos urheilu ja liikunta saavat sen, mitä niille kuuluu. Näinhän ei tule käymään. Ei mummioopperaa kiinni panna, vaan varmasti siihen haetaan rahat, jos ja kun eduskunta pysyy jo kerran ottamassaan kannassaan.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uosukainen.

Ed. R ä t y (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen totean ed. Aittoniemelle, että täällä hetkellä huippu-urheilua nimenomaan tukevat yritykset, yhteisöt, kansainväliset suuryritykset, joiden varassa suuria kilpailuja pidetään, ja sitä kautta ovat tulleet myös rahapalkinnot niin, että näitä kilpailuja kiertävät maailman huiput. Täytyy myös ottaa huomioon, että se, mitä valtio satsaa omia veromarkkkojaan näihin tarkoituksiin, on verrattain vähäinen osa. Ei myöskään sovi unohtaa sitä valtavaa talkootyötä, mitä tehdään seuroissa ja kunnissa, kun kilpailuja järjestetään ja ennen kaikkea lapsia ohjataan urheilun ja liikunnan pariin. Toisin sanoen on aika häikäilemätöntä väittää, että tarvitaan rahanippu käteen, ennen kuin lähdetään lenkille. Soisin myös ed. Aittoniemen ottavan lenkkitosut jalkaan ja lähtevän kanssani lenkille. Ei siellä rahanippuja kukaan meille anna. Kyllä me jokainen itse pidämme peruskunnostamme huolta ja nautimme liikunnan iloista ja siitä hyödystä, mitä se antaa terveydellemme.

Mitä tulee yleensä tähän kysymykseen, minusta valtion ei tulisi koskea niin sanotusti kolehdilla kerättyihin varoihin, joita veikkausvoittovaratkin ovat. Näin valtio on kuitenkin tehnyt säättämällä yksivuotiset lait, joilla valtion yleiskatteelliseksi näitä varoja on siirretty. Minusta on erittäin röyhkeätä, kuten myös sivistysvaliokunnan asiantuntijat ovat tuoneet esille, että niitä pelimarkkoja, jotka kolehdilla on kerätty, kun kansa on pelannut tieteen, taiteen ja liikunnan tukemiseksi, valtio kaappaa miljoonia omien velkojensa maksuun; se on todella väärin. Sitä varten on meillä verotulot, ja niillä on tätä yhteiskuntaa ja sen palveluja pidettävä yllä eikä suinkaan kolehdista vielä revittävä yleisesti Viinasen pussiin markkoja.

Ed. R a u r a m o : Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluaisin muutamalla sanalla puuttua täällä käytettyihin puheenvuoroihin.

Valitettavasti ed. Mäki-Hakola ehti lähteä, joten on ehkä vähän turhaa kiinnittää huomiota hänen puheenvuoroonsa. Tietysti täytyy muistaa, kun hän totesi, että nämä rahat mahdollisesti ovat poissa taiteelta, tieteeltä ja nuorisotyöltä, että osittain näin saattaa tapahtua, sen myönnän. Mutta niin kuin täällä jo todettiin, eduskunnassa ei ole ollut riittävää huolta siinä vaiheessa, kun neljän vuoden ajan näitä rahoja on otettu liikunnalta pois. Itse en seuraavaa vertailua kovin mielelläni ääneen sanoisi, mutta kyllä kai selvityksen vuoksi on sanottava: Vuonna 1991 taide sai veikkausvoittovaroista 526 miljoonaa; vuonna 1995 esitys on 761 miljoonaa eli noin 235 miljoonaa lisää. Liikunta sai 468 miljoonaa vuonna 1991, ja vuoden 1995 esitys on 395 miljoonaa eli miinusta 73 miljoonaa. Nämä ovat kuitenkin faktalukuja, opetusministeriön lukuja.

Ed. R ä t y puhui siitä kolehdista, jonka Veikkauksen käyttäjät eli maksajat, jotka lottoavat, lyövät vetoa, pelaavat totoa ja ostavat Veikkauksen arpoja, keräävät. On myös tehty tutkimus, miten he haluaisivat, että nämä rahat käytetään. Myönnän, että se ei ole ainoa autuaaksi tekevä tutkimus, mutta varmasti jossakin vaiheessa ollaan myös niillä rajoilla, että se saattaa vaikuttaa heidän käyttäytymiseensä.

Ed. Lamminen totesi, että aikoinaan, reilut 50 vuotta sitten, kun Veikkaus perustettiin, se perustettiin urheiluväen toimesta ja silloin sanottiin, että urheiluväki sen perustakoon, mutta sen jälkeen ei pidä tulla valtion kassalle pyytämään lisää rahaa. Sen vuoden jälkeen, milloin Veikkaus perustettiin, sen jälkeen tätä asetusta, joka tässäkin on puheena, on yksitoista kertaa muutettu ja joka kerta liikunta on ollut häviävä osapuoli. Nyt pohjana on vuoden 1982 asetus, jossa on nimenomaan tämä paljon puhuttu 36,6 prosenttia. Mutta niin kuin tiedämme, asetusta voidaan muuttaa ilman eduskunnan päätöstä, ja tämänhetkinen tilanne on se, että ensi vuodelle on osoitettu 24,2 prosenttia Veikkauksen tuotos-ta liikunnalle.

Liikunnan ongelmahan on se, että liikunnalla ei ole muita tuloja budjetista kuin veikkausvoittovarat. Näillä kaikilla muilla sektoreilla on myös budjettituloja ollut ja on edelleen. Kun puhutaan, että liikunta on tehotonta, mihin esimerkiksi ed. Aittoniemi viittaa, että rahan takia lähdetään lenkille, on kuitenkin kiistaton tutkimus siitä, että liikunnan vapaaehtoistyön arvo

on 4 miljardia markkaa. Haluaisin, että ed. Aittoniemi osoittaisi budjetin sisältä yhdenkin muun kohdan, missä samalla 400 miljoonan markan panostuksella saadaan aikaan 4 miljardin markan työ.

Ed. Aittoniemi viittasi siihen, että huippu-urheiluun pitää panostaa. Suomen jääkiekkjoukkue hävisi eilen Ruotsille 4—0. Toki varmasti minäkin olin sitä mieltä, että se oli masentavaa. Mutta vaikkakin uskon, että ystäväni Jari Kurri olisi mielissään siitä, että ed. Aittoniemi lisäisi vähän hänen lompakkonsa paksuutta, en usko, että Jari Kurri on se huippu-urheilija, joka tarvitsee lisäpanostusta. Ed. Kauppinen puhui myös liikunnan työstä unohtaen kuitenkin tämän 4 miljardin vapaaehtoistyön.

Sitten täällä puhuttiin siitä, mihin lakiehdotuskin tähtää, että lakiin siirrettäisiin asetuksessa nyt olevat prosenttijakosuhteet. Lain hyvä puolihan olisi se — tuki lakeja voidaan muuttaa eduskunnassa — että silloin asian tulisi käydä eduskunnan kautta joka tapauksessa. Tästä on lähtenyt liikkeelle se ajatus, että nämä prosenttisummat voitaisiin kirjata — minun puolestani kaikki — vuoden 1982 asetuksen mukaisesti lakiin.

Mutta tällä erää olen ollut puhumassa liikunnan puolesta johtuen, haluan korostaa, nimenomaan siitä, että valtion liikuntaneuvosto alkusyksystä teki yksimielisen päätöksen, että näin pyrimme toimimaan. Valtion liikuntaneuvoston puheenjohtajana aloite on tullut minun nimiini, mutta nimenomaan haluan täällä eduskunnassa osoittaa kiitosta neuvoston varapuheenjohtajille ed. Saapunki ja ed. Kasurinen ja jäsenille ed. Maija-Liisa Lindqvist sekä ed. Boris Renlund, joka ei ole paikalla. (Ed. Laine: Joka äänesti sen puolesta!) — Luonnollisesti kiitos kuuluu kaikille niille, jotka äänestivät sen puolesta, ja kaikille niille, jotka ovat tämän prosessin aikana antaneet tukea. — Liikuntaneuvostosta vielä sen verran, että sehän on parlamentaarisesti koottu elin, jossa ovat kaikki puolueet edustettuina. Hallituspuolueilla on siellä enemmistö; näin siellä kuitenkin päätettiin.

Sitten vielä oli puhetta siitä, mistä mahdollisesti nämä lisärahat otetaan. Ed. Tennilä otti esille, että Veikkauksen tuloksen tasausrahastossa on 200 miljoonaa markkaa, joka on varsin suuri summa ottaen huomioon, että 1,5 miljardia on suunnilleen se ylijäämä, joka jaetaan. En ole aivan vakuuttunut, miten helppo niistä on irrottaa rahaa, mutta se on ainakin fakta, että Veikkaus tulee tuottamaan 38 miljoonaa tänä vuonna enemmän kuin oli budjetoitu. Haluaisin nähdä ja

kuulla, mikä on esimerkiksi kulttuuriministeri Isohookana-Asunmaan esitys siitä, miten tämä 38 miljoonaa jaetaan. Minulla ei ole siitä mitään tietoa. On kyllä ajatuksia, miten se voitaisiin jakaa. Sen lisäksi haluaisin pöytäkirjaan merkittäväksi sen, että kulttuuriministeri ei ole kertaakaan osallistunut täällä käytyyn keskusteluun. Siitä jokainen voi vetää ne johtopäätökset, jotka haluaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi ehdotan, että eduskunta pitäytyisi siinä päätöksessä, jonka se teki toisen käsittelyn lopuksi, eli pitäytyisi lakialoitteen n:o 84 pohjassa.

Ed. Kalli merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! On perusteltua, että hallitus joutuu vihdoinkin tiukasti tosiasioiden eteen. Erityisesti tämä hallitus — toki muutkin hallitukset — on mielinyt jakaa veikkausvoittovaroja muuhun kuin niiden alkuperäiseen tarkoitukseen. Vaalikauden alussa eduskunta hallituksen temppujen jälkeen otti kannan, että on palatava asetuksen mukaiseen jakosuhteeseen ensi vuonna. Sitten otimme kannan; mahdollisimman pian, ja mitään ei ole tapahtunut.

Meidän on tässä yhteydessä syytä muistaa myös se, että jo vuosikausia kymmeniä, ehkä satoja, miljoonia markkoja veikkausvoittovaroista liikuntapaikkarakentamiseen annettujen lainojen lyhennyksiä ja korkoja ei ole palautettu alkuperäiseen tarkoitukseen, vaan ne ovat ohjautuneet muita hankkeita rahoittamaan. Taiteen ja tieteen lakisääteiseen rahoitukseen on jatkuvasti lisätty ja lisätty veikkausvoittovaroja, mihin niitä ei ole alun perin tarkoitettu. Kaiken huippuhan on nyt se, että ensi vuonna jopa kirjastotoimintaan osoitetaan veikkausvoittovaroja, muistaakseni 70 miljoonaa markkaa. Toisin sanoen kaikki nämä esimerkit osoittavat, että koko ajan jo pitkään on eri tavoin murennettu sitä pohjaa, mille veikkausvoittovarojen käyttö on aikanaan hyvin perustellusti rakennettu.

Ed. L i n d q v i s t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rauramo toi osittain esille juuri liikunnan merkitystä kokonaisuutena. Vaikka meille kaikille on valtavan tärkeää se, että meillä on huippu-urheilijoita, jotka antavat meille kaikille tärkeitä elämyksiä, silti kaikkein tärkeintä on juuri se työ, mitä tehdään ympäri

maakuntia ja kuntia tässä maassa seuroissa. Se on kaikkein halvinta ja parasta nuorisotyötä. Jokainen nuori, joka saadaan harrastamaan jonkin sortin liikuntaa, on tälle yhteiskunnalle todella arvokas, koska monet nuoret ajautuvat liiallisen energiansa ansiosta huonoille teille, jos ei ole vaihtoehtoja. Koska kaikki eivät istu konserteissa, niin tärkeä ja hyvä kuin sekin puoli on, pitää olla erilaisia liikuntamahdollisuuksia. Vuosien varrella, kun on tullut lisää erilaisia nimenomaan nuorten harrastamia liikuntamuotoja, on tärkeää, että niille on osoittaa myös määrärahoja. Samoin peruskorjauksen tarve on kunnissa liikuntapaikkarakentamisessa valtava, ja kansallista omaisuutta on hoidettava myös siltä osin.

Ed. R ä t y (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä edelleen täsmennän ed. Rauramolle: Hänhän oli sivistysvaliokunnassa kuultavana ja asiantuntijana kyseessä olevasta asiasta ja häneltä kysyttiin, pitäisikö kyseessä oleva lakiesitys, joka koski veikkausvoittovarojen siirtämistä yleiskatteellisiksi, hylätä, mutta ed. Rauramo ei antanut siihen vastausta. Silloin meille heräsi kysymys, onko tässä ed. Rauramon vaalityöstä kysymys. Luonnollisesti, kun ed. Rauramo työskentelee eduskunnassa, kaikki katsotaan tällä hetkellä vaalityöksi, koska vaalit ovat lähesymässä.

Olen ehdottomasti sitä mieltä, että niistä raajoista, joita tieteelle, taiteelle ja kulttuurille on saatu ja saadaan, ei tule leikata penniäkään, ei myöskään liikunnan puolelta. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että hallituksen täytyy ottaa arvokeskusteluna esille nimenomaan se, että jos liikunnasta leikataan, se tulee tälle yhteiskunnalle monin verroin kalliimmaksi kuin se, että saadaan näyttää juustohöyläajattelua ulospäin.

Minusta on äärimmäisen raskas ajatus, että näitä asioita yleensä asetetaan vastakkain. Jokainen meistä tietää, että kun Oopperatalo Suomeen rakennettiin — joka on myös suuri kansallinen ylpeys ja ennen kaikkea tällä hetkellä Eurooppaan nähden — sen ylläpitokustannukset ja rakentamiskustannukset ovat kalliit. Mutta meidän täytyy eduskunnassa huolehtia myös siitä, että myös urheilijoiden tarvitsemien liikuntahallien ja myös itse kukin tarvitsemien uimahallien ylläpitokustannukset hoidetaan niin, että kansallinen eheytyminen myös tätä kautta lähtisi syvästi liikkeelle. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että kulttuurista, tieteestä ja taiteesta ei saa leikata, mutta meidän on huolehdittava siitä, että varat liikunnan hyväksi saadaan.

Ed. V i r r a n k o s k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rauramo ei osoittanut sitä, miten lisäys liikuntaan ja urheiluun katettaisiin valtion talousarviossa. Varmasti sitä onkin hyvin vaikeaa osoittaa, sillä lisäys, joka on yli 200 miljoonaa markkaa budjettiesitykseen verrattuna, nostaisi liikunnan määrärahat tasolle, jolla ne eivät ole olleet koskaan. Huippuvuotena 91 ne olivat 469 miljoonaa markkaa, ja siitäkin nousu olisi vielä 130 miljoonaa markkaa.

Sivistysvaliokunnassa on hyvin paljon tehty tänä syksynä säästölakeja, joilla on koetettu saada opetustoimen budjetti tasapainoon. Kuitenkaan esimerkiksi peruskoulujen ja lukiodien rakentamiseen ei ole ensi vuodeksi penniäkään. Jos urheilun hyväksi lisätään budjettirahaa yli 200 miljoonaa markkaa, me kyllä joudumme aika omalaatuiseen tilanteeseen.

Ed. L a m m i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti miljoonista on helppo puhua ja ne hämäävät, mutta jos puhutaan, miten se potti jaetaan prosentuaalisesti, niin se on jo aivan toinen asia. Jos verrataan sitä, miten vuosina 92—95 on potti jaettu, niin esimerkiksi taide on saanut alkuvuosina 39 prosenttia ja nyt 47, tie 18 ja nyt 22, liikunta silloin 36,6 ja nyt 24,2 sekä nuorisotyö 11 ja nyt 7 prosenttia. Siis prosentit tässä ratkaisevat tietysti, koska Veikkauksen tuotto on joka vuosi lisääntynyt. Niin kuin ed. Rauramokin sanoi, tänä vuonna se tulee ylittämään budjetin arviot jälleen muutamalla kymmenellä miljoonalla markalla. Kysynkin: Miten se sitten jaetaan. Tästähän tässä on kysymys.

Ministeri I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Rouva puhemies! Pelkästään näitä prosentteja ei voida tarkastella, eikä veikkausvoittovaroja pidä tarkastella niin, ettei oteta koko budjettia huomioon, koska sekä tieteen että taiteen menot on myös verovarojen katettu. Eli kun otetaan huomioon sekä tieteen että taiteen budjetissa olevat kokonaismenot, silloin saadaan esiin ainakin sellainen tosiasia, joka täytyy tässä keskustelussa ottaa esille: Sekä tie että taide ovat myös joutuneet aika tavalla säästötoimenpiteiden kohteeksi. Esimerkiksi taiteen kokonaismenot ovat kyseisenä aikana laskeneet eivätkä nousseet. Mutta jos tarkastellaan pelkästään veikkausvoittovaroja, näyttää siltä, että taide olisi saanut lisää, kun se todellisuudessa on joutunut menettämään, kun veikkausvoittovaroihin on tuotu aikaisemmin budjettivarojen maksettua momentteja. Moneksi tätä seikkaa ei oteta huomioon ja siitä syys-

tä syntyy sellainen käsitys, että taide olisi nyt jotenkin liikuntarahojen kustannuksella elämässä, ja näin ei missään tapauksessa ole.

Ed. Urpilainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa jo aikaisemmin yritin ed. Aittoniemelle vastata, kun hän peräsi, mitä sosialidemokraatit tekisivät näillä varoilla. Me emme suinkaan kohdentaisi niitä huippu-urheiluun. Minä olen samaa mieltä kuin ed. Rauramo siitä, että kyllä Kurrit ja muut hommansa taitavat. Jos oli yksi tappio Ruotsille, mikä eilen tapahtui, ei siitä pidä tehdä liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä, millä tasolla meillä mm. jääkiekossa huippu-urheilu tällä hetkellä on.

Mikä on tässä hyvin olennaista, on se, että meillä tällä hetkellä rapautuvat liikuntapaikat ympäri maata. Meillä on aivan liian vähän varoja käytettävissä vuosittain, jotta voitaisiin pitää kunnossa niitä paikkoja, jotka meillä on jo olemassa. Se on se ydinkysymys ed. Aittoniemi. Siihen me sosialidemokraatit olisimme mieluusti kohdentamassa lisää varoja. Se on eräs peruste siihen, että me olemme tämän vastalauseemme jättäneet, kuin myös se, että haluamme tukea nimenomaan tavallista urheiluseurojen tekemää työtä, paikallista työtä, jonka piirissä on satojatuhansia henkilöitä tänäkin päivänä. Mutta seurojen mahdollisuudet palvella ihmisiä ovat menneet johtuen siitä, että taloudellinen pohja on mennyt. Kunnat ovat vähentäneet taloudellista tukeaan aivan yksityisen sen myötä, kuin valtiovaltakin on leikannut taloudellista tukeaan. Tässä on se akilleen kantapää, joka voitaisiin tässä yhteydessä, ed. Aittoniemi, varsin selkeästi ja ihan oikealla tavalla korjata. Näitä varoja, ed. Virrankoski, löytyy kyllä muualtakin, ei tarvitse taiteesta ja tieteestä mennä ottamaan. Kuten ed. Rauramo toi esille, Veikkauksella on kyllä käytettävissään vararahastossaan varoja, joita voidaan kohdentaa tähän tarkoitukseen.

Ed. S a a p u n k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Veikkauksessa seitsemän vuotta olen pyrkinyt ja Veikkauksen hallintoneuvostossa on pyritty siihen, että urheilu saisi sille kuuluvan osuuden Veikkauksen rahoista. Samoin liikuntaneuvostossa varapuheenjohtajana olen pyrkinyt samaan lopputulokseen. Nyt tämä aloite on täällä salissa, ja allekirjoitan ed. Rauramon äsken esille tuomat asiat. 36,6 prosenttia meidän aloitteessamme tarkoittaa sitä, että olkoon se koko potti mikä tahansa, me emme vaadi mitään muuta kuin urheilulle sen

36,6. Emme me muuta halua sen kummemmin. On hallituksen asia miettiä, kuinka paljon se vyöryttää veikkausvaroihin muita menojaan. Mutta on palautettava ne alkuperäiset menot, mitkä sinne on pantu, 36,6 prosenttia.

Minulle suurin tekijä tämän aloitteen allekirjoittamisessa on se, että meillä on miljardien omaisuus uimahalleissa. 37 miljoonaa on ensi vuonna peruskorjaukseen rahaa tai yleensä liikuntapaikkarakentamiseen ja se ei riitä mihinkään. Jos aiotaan tuollainen kansallisuusomaisuus säilyttää tässä maassa, kaikkien järki sanoo, että vielä tämä 200 miljoonakaan, joka kuuluisi urheilulle ja nimenomaan rakentamisen puolelle peruskorjaukseen, sekään ei ole suuri summa. Tällaisena työttömyysaikana — täällä salissa on ministeri Kanervakin — kun uimahallien korjaaminen on käsityötä, siitä saadaan valtava määrä työtä tähän maahan.

Minä en ehdotusta kannata tässä vaiheessa, vaan tulen äänestämään ed. Rauramon aloitteen puolesta, koska ed. Urpilainen tekee virallisesti kannatuksen. Näin on sovittu, ja tämä sopii minulle vallan mainiosti. Mutta tulen äänestämään tämän aloitteen puolesta, kun se aika tulee.

Ed. R a u r a m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa pyysin jo edellisen puheenvuoron jälkeen vastauspuheenvuoron.

Ed. Rädylle olisin todennut vain sen, että hän voisi tarkastaa tietysti äänestyskartasta, miten näiden kahden asian kohdalla äänestin, joita hän mainosti vaalitemppuna. Sen voi helposti tarkistaa.

Ed. Virrankoski voisi kuunnella vähän tarkemmin tai lukea käyttämäni puheenvuoron. Siellä toin esiin erilaisia mahdollisuuksia, miten nämä asiat rahoitetaan.

Ministeri Isohookana-Asunmaalle totean, että on todella ilahduttavaa, että hän on tullut tänne paikalle. Hän puhuu luonnollisesti ja aivan oikein taiteen kokonaismenoista. Mutta en ole löytänyt opetusministeriöstä menneiltä vuosilta yhtä ainutta pylväsiagrammia tai laskelmaa, missä määrärahoja olisi verrattu sillä tavalla, että muilla sektoreilla kuin liikunnalla on myös budjettimenot, että olisi laskettu veikkausvoitotavarat ja sen päälle piirretty erilaisia pylväikköjä, joihin on laskettu myös budjettimenot. Ministeri Isohookana-Asunmaa on ensimmäinen, joka toi tämän tyyppisen laskelman, mutta nyt se on tietysti pakko tuoda, koska se on hänen haluamansa suuntauksen etu.

Kun ministeri toi esille sen, että taiteen ja tieteen puolelta on tuotu lakisääteisiä asioita, olisi tietysti kohtuullista, että ministeri kertoisi myös, mitä lakisääteisiä asioita on koko ajan ollut liikunnan menoerissä, vaikka liikunta ei ole saanut kuin veikkausvoittovaroja.

Ministeri Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Oletan, että kansanedustaja Rauramo on lukutaitoinen ja lukee vuosittaiset budjetit, joissa kaikki nämä asiat ovat hyvin esillä, joihin viittasitte.

Ed. Lamminen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Isohookana-Asunmaa tarttui ihan oikeaan asiaan sanoessaan, että sekä taide että tiede saavat myös budjetista rahaa. Urheilu ei sieltä saa rahaa. Tämäkin vielä kärjistää ja suurentaa tätä eroa huomattavasti. En ole missään nimessä karsimassa tieteiltä enkä taiteilta rahaa, mutta niin kuin sanoin, 36,6 prosentin osuus olisi pitänyt säilyttää entisellään eikä vuosittain sitä laskea.

Ed. M. Laukkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me edustajat, jotka emme ole olleet niissä asianomaisissa valiokunnissa, joissa tätä kysymystä on käsitelty, tarvitsimme kyllä huomattavasti enemmän tietoa, kuin tämä keskustelu toistaiseksi on antanut.

Nyt kun ministeri Isohookana-Asunmaa on paikalla, olisin kyllä kernaasti kuullut, mitä konkreettisesti ed. Rauramon aloitteen läpivienti tarkoittaa. Jos todella kysymys on noin runsaan 200 miljoonan markan määrärahan lisäyksestä urheilulle, sinänsä on tavattoman helppo yhtyä esille tuotuihin perusteluihin, joiden mukaan urheilupaikkojen ja -laitosten rakennusten kunto rapautuu. Mutta mitä se todella tarkoittaa tieteen, kulttuurin ja nuorisotyön alueella? Konkreettisia vaihtoehtoja leikkauksista olisi tavattoman tärkeä nyt kuulla.

Rouva puhemies! En malta olla tässä yhteydessä toteamatta myöskään sitä, että kovin vähäiselle huomiolle jäi se keskustelu, jota tässä maassa pari vuotta sitten käytiin liittyen SVULin lajiliittoja lähellä olleiden kasinotoiminnan konkurssiin ja vahinkoihin, joita siitä urheilulle ja koko yhteiskunnalle aiheutui. Se oli tuommoinen 430 miljoonan markan konkurssi, ed. Rauramo, sama summa kuin se, mitä tässä nyt koko urheilun pottiin sitten lopputuloksena haetaan. Sen seurauksenahan yhteiskunta joutui SVULin saaneeraukseen satsaamaan 40 miljoonaa plus sitten

Vierumäen urheiluopistoon jonkun verran. Koko summa oli noin 50 miljoonaa markkaa. Tämäkin on hyvin keskeinen asia, kun keskustellaan kokonaisuudessaan urheilun rahoituksesta. Mutta olennaista on, että ministeri Isohookana-Asunmaa voisi vielä tässä keskustelussa hahmottaa kokonaisuuden.

Ed. Kohijoki merkitään läsnä olevaksi.

Ministeri Isohookana-Asunmaa: Rouva puhemies! Kyseinen lakialoittepykälä merkitsee mm. sitä, että Kansallisteatteri tulisi valtionapua saamaan tämän pykälän voimaan tullessa kahden lain perusteella. Kuten tunnettua on, eduskunnassa on ihan äskettäin hyväksytty lakiesitys n:o 215. Lakiesitys koskee teatteri- ja orkesterilain muuttamisesta siten, että lakiin on lisätty säännös Suomen Kansallisteatterin valtionavustuksesta, ja näin Suomen Kansallisteatteri on lakisääteisen toiminnan piirissä jo ilman tätä aloitettakin. Tämän aloitteen mukaisesti se tulisi toisen kerran.

Edelleen kyseinen lakialoite merkitsee sitä, että Suomen Kansallisooppera tulisi saamaan vuosittain enemmän kuin itse edes tarvitsee, enemmän kuin on missään vaiheessa edes esittänyt. Tämä nostaisi Suomen Kansallisoopperan avustuksia aika huomattavalla tavalla ja enemmän kuin Oopperaan tällä hetkellä kuluu, vaikka sinne kuluu aika paljon.

Sitten aloite merkitsee lisäystä, niin kuin täällä hyvin tiedetään, noin parisataa miljoonaa urheilulle ja liikunnalle, ja tämä parisataa miljoonaa täytyisi sitten karsia tieteen ja taiteen momenteilta. Tätä työtä opetusministeriössä ei vielä ole ryhdytty tekemään, koska luonnollisesti me odotamme ensin, mitä eduskunta päättää. Mutta aloitteen hyväksyminen merkitsisi sitä, että joutuisimme ottamaan aika tavalla pois kaupunkien kulttuuritoiminta-avustuksista, todennäköisesti kirjastolaitoksesta ja monien järjestöjen toiminta-avustuksista, koska suurimmista momenteista tietenkin suurimmat miljoonamäärät olisi löydettävä. Pieniä momenteja ei kannata varmaan ottaa mukaan, koska silloin niiden kattama toiminta loppuisi sataprosenttisesti.

Ed. Aittomäki (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Viitaten ed. M. Laukkasen puheeseen totean, että kyllä rahaa on ollut ja herroja ja pelureita viime vuosien aikana, eikä asioita

ole selvitetty. Se teki aika vastenmieliseksi tämän asian viemisen siihen suuntaan, jota ed. Rauramo esittää.

Sitten täällä on tahallisesti ymmärretty väärin asioita, ed. Rauramo ja ed. Urpilainen. En tarkoita, että huippu-urheilua autetaan sillä, että Kurrin taskuun lyödään rahaa. Kysymys on siitä, että Suomessa etsitään huippukykyä ja näille annetaan kaikki mahdollisuudet menestyä. Heistä vain muutamit kehittyvät maailman huipulle. Mutta on kansakunnan kannalta tärkeää, että siihen satsataan rahaa, mutta se ei auta, että annetaan Kurrin taskuun rahaa, se oli tahallisesti väärin ymmärretty.

Kun ed. Rätty puhui siitä, että kyllä rahaa on, kansainväliset yhtiöt ja yhteisöt järjestävät kaikenlaisia Grand Prix -kisoja. Ne ovat kilpailutilanteita. Täytyy olla jo kehittynyt huipulle, ennen kuin niihin kutsutaan. Tähän kutsuun täytyy satsata, nuoriin urheilijoihin yhteiskunnan kustannuksella, jotta joku suomalainenkin joskus saisi kutsun Grand Prix -kisoihin, ettei siellä joku Utriainen heitä vahingossa keihästä Oslon Bisletillä ja ettei Ulmala tule maaliin, kun toiset ovat lähteneet kotiin. Kyllä tällainen systeemi täytyy olla, tähän täytyy satsata rahaa, jotta saadaan maailman huipulle urheilijoita. Se on kansakunnan kunnia.

Työministeri K a n e r v a : Arvoisa puemies! Olen sitä mieltä, että eduskunnan kannataisi olla, niin kuin koko Suomen kansa asian kokee, koko lailla mielissään siitä, että joku aikoinaan tuli työntäneeksi Seppo Rädyn kateen koivukeihään. Ihan yhtä myönteisiä pitää olla myöskin sen suhteen, että joku kaukonäköinen aikoinaan havaitsi, että on järkevää antaa tahti-puikko Esa-Pekka Salosen käsiin. Molemmat henkilöt edustavat epäilemättömällä tavalla suomalaista yhteiskuntaa niin, että kumpaisenkin inhimillisen elämänalan peruslähtökohdat ja toimintaedellytykset on kyettävä turvaamaan, sillä moniarvoisen, avoimen kansalaisyhteiskunnan peruseriaatteena täytyy olla sen, että kansalaistoiminnassa löytyy edellytyksiä mahdollisimman vahvaan ja versoavaan toimintaan.

On aika lailla perimmiltään sama asia, puhumeko me liikunnasta ja kulttuurista erikseen vai niitä vastakkain asettaen, sillä jos tässä maassa ei ole tilaa ja mahdollisuuksia, varoja ja toimintaedellytyksiä molemmille, me olemme yhteiskuntana invalidi, mitä toivoakseni ei kukaan olisi valmis tavoittelemaan.

Nyt on kysymys siitä, voidaanko vähänkään pidemmässä juoksussa turvata liikuntakulttuurin toimintaedellytyksiä tässä maassa. Minusta on tavallaan myös aihetta vedota liikuntaväkeen ja kaikkiin henkilöihin, jotka sen puolesta puhuvat, minä yhtenä niistä, että ymmärretään, ettei tilanteessa, jossa yhteiskunta on poikkeuksellisen vaikeissa taloudellisissa olosuhteissa, niin kuin julkisen talouden osalta hyvin tiedämme, liikunta ja urheilu ole mikään etuoikeutettu elämänalue yhteiskunnassa, jolle kuuluisi periaatteella Manulle illallinen sellainen taloudellinen kasvu, jota esimerkiksi Veikkauksen viime vuosien tuoton kasvu sinällään edustaa. Olisi ymmärrettävä, että yhteiskunnan kaikille sektoreille ulottuvat säästötoimenpiteet koskevat myös liikuntaa ja urheilua. Urheilulla ei ole tämän kaltaista etuoikeutta, että sieltä puolelta sanottaisiin, että liikunnan määrärahojen kasvuun eduskunnassa ja kansanvaltaisessa päätöksentekojärjestelmässä ei ole mitään mahdollisuuksia puuttua.

Sen vuoksi on jouduttu myös liikunnan suunnassa tekemään supistavia ratkaisuja. Säästötoimenpiteet koskevat koulutus- ja opetustoimenpiteitä, kulttuuria, sosiaalipolitiikan sektoria, ymmärrettävästi myös liikuntasektoria. Sen vuoksi on lähdetty siitä, että Veikkauksen tuotosta on otettu päältä pois valtion menojen yleiskatteeksi vuosi vuodelta 90-luvun vuosien läpi markkamääriä, jotka kirpaisivat tietysti myös liikuntaa ja sitä kautta tietysti myös muita Veikkauksen tuoton edunsaajatahoja. Minusta tämän pitää voida olla mahdollista ja näin pitää voida toimia yhteiskunnan kokonaisedun ja oikeudenmukaisuuden näkövinkkelistä.

Mutta ymmärrän, että ed. Rauramo ei haluaakaan protestoida omalla lakialoitteellaan liikunnankin suuntaan tulevaa vastuuttamista vastaan, vaan haluaa, että siitä osasta, joka yhteiskunnassa katsotaan oikeaksi ottaa Veikkauksen tuoton päältä pois, edunsaajayhteisöjen saamasta edusta pois, jäljelle jäävä osuus, josta tavallaan yhteiskunnan jäsenmaksua on otettu pois päältä, jaettaisiin reilun pelin sääntöjen mukaisesti.

Tässä suhteessa lakialoite käytännössä tarkoittaa vahvaa kritiikkiä sitä vastaan, miten meillä on menetelty monien vuosien aikana. Muistan 80-luvulta monet eduskunnan käsitellyt, joissa Veikkauksen tuotosta liikunnan osuutta on jo supistettu, eikä siltä tieltä ole näemmä kyetty monista yrityksistä huolimatta poistumaan. (Ed. Laine: Jopa 70- ja 60-luvuilla!) — En asetu edes epäilemään ed. Laineen kritiikkiä,

mutta kun oma aktiiviosuuteni kansanedustajana ulottuu vain vuodesta 75 lähtien tähän päivään, siltä osin tiedän näin tapahtuneen useassa yhteydessä.

Tässä suhteessa tietysti on tultu aika lailla ääri rajoille, ja ymmärrän, että eduskunnassa halutaan tähän keskustelussa puuttua. Ymmärrän varsin hyvin, että eduskunnan pitää voida soittaa hälytyskelloja silloin, kun on tultu sellaisille toleranssirajoille, joista ei voida enää yli mennä, ja sellaisille, että sitä tietä jatkaminen aiheuttaa yhteiskunnalle vaikeampia traumoja, hankalampia asioita ja itse asiassa finanssivirtoja ajatellen vielä raskaamman vaihtoehdon kuin se, että otetaan vuosikymmenestä toiseen budjettivuosi toisensa perään, liikunnalta ja urheilulta sille kuuluvia määrärahoja.

Minä ymmärrän poliittisen keskustelun mutta en oikeastaan kauhean hyvin sitä, että tässä keskustelussa on sanottu, että urheilu ja liikunta saisi yhtäkkiä 50 prosenttia toimintamäärärahoja lisää, jos toimittaisiin ed. Rauramon esittämällä tavalla. Hyvät ystävät, jos pannaan sarakkeet toistensa perään ja lasketaan yhteen vaikkapa vain 10 tai 20 viime vuoden ajalta, kuinka paljon urheilulta on otettu pois määrärahoja, en tiedä, kuinka suureen summaan tullaan. En edes pyrkinyt tätä laskemaan, mutta jokainen salissa vähäkään asioita seuraava tietää, että se luku on moninkertainen verrattuna siihen, mistä on yritetty julmistella ensi vuoden budjettia koskevalta osalta.

Me tiedämme, että suomalaisesta nuoresta sukupolvesta puolet kuuluu tänä päivänä urheiluseurojen toiminnan piiriin, sellaisen toiminnan piiriin, jossa haetaan tälle yhteiskunnalle tervettä ja tasapainoista tulevaisuutta, joka on urheiluseurojen keskeinen yhteiskunnallinen vastuu ja tavoite omissa toiminnoissaan.

Me tiedämme, mikä merkitys omakohtaisella liikunnalla on fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Niitä lisäävänä tekijänä liikunnan asema, rooli ja vaikutus on kiistaton. Yhtä kiistattomia ovat ne tutkimustulokset, joiden mukaan liikunta lisää tuottavuutta meidän talous-, tuotanto- ja elinkeinoelämässämme. Se parantaa kiistattomalla tavalla ihmisten terveyttä. Se alentaa sairastavuusastetta ja vaikkapa vain on omiaan vähentämään samojen tutkimustulosten mukaan myös työpaikoilta poissaoloa samoin kuin ennen aikaista eläkkeelle siirtymistä. Tällöin ollaan tekemisissä tavattoman laajojen yhteiskunnallisten laskelmien kanssa, joita kannattaisi vähän fundeerata, ennen kuin ottaa ko-

vin kärjekkäästi kantaa siihen, että urheilu ja liikunta olisivat kovin itsekkeillä motiiveilla liikkeellä ed. Rauramon aloitteessa.

On ilman muuta selvää, että liikunnassa ja urheilussa on huomattavan paljon sellaisia elämyksellisiä arvoja, joiden takia luulen aika monen kansanedustajan olympiakisojen yhteydessä ryntäävän eduskunnan televisiohuoneeseen katsottaessa, nouseeko Suomen siniristilippu saloon jonkin kovan olympiakisan päätteeksi palintojenjaon yhteydessä. Silloin tästä salista löytyy vipinää, kun halutaan olla mukana niissä elämyksissä, mikä on ihan oikein, aitoa ja syvästi suomalainen luonteenpiirre.

Tässä suhteessa on syytä tietysti myös nähdä, että yleisessä mielipiteessä, arvoisa puhemies — siitä olen erittäin vakuuttunut — nähdään liikunnan ja urheilun merkitys syvemmin kuin täällä käyty keskustelu tänä päivänä antaisi aiheen päätellä. Kansalaisten keskuudessa tiedetään liikunnan ja urheilun yhteiskunnallisten vaikutusten summa erittäin selkeästi.

Urheilu hankkii valtavan osan omasta rahoituksestaan itse, mahdotonta sanoa, kuinka paljon. Mutta tässä on kysymys pienistä puroista sen osalta, voidaanko liikunnan toimintaedellytyksistä yhteiskunnan toimesta huolehtia. Kun on sanottu, että liikunta huolehtii omista menoistaan ratkaisevassa määrin itse, siitä on olemassa laskelma, jonka mukaan vapaaehtoistyö, siis suomalaisen naisen ja miehen vapaaehtoiseen talkootyövoimaan perustuva asennoituminen, kattaa noin 4 miljardin verran kansantalouden tulo- ja menotaloudessa. Tämä halutaan tehdä sen vuoksi, että ihmiset kokevat asian oikeaksi. Ihmiset haluavat vapaaehtoisesti talkootyövoiman merkeissä tämän suuruisen panoksen antaa urheilun ja liikunnan hyväksi.

Nyt on kysymys siitä, kyetäänkö yhteiskunnan toimesta huolehtimaan siitä, että perusedellytykset tämän toiminnan pyörittämistä ajatellen voidaan maassa turvata. Joku kansanedustajista viittasi esimerkillä siihen, mitä on tapahtumassa tänä päivänä. Kansallisvarallisuudestamme on keskeinen osa rapautumassa käsiin esimerkiksi sen vuoksi, että uimahallit tulevat käyttökeltomaan kuntoon. Liikuntapaikat ovat menossa sen kaltaiseen rapakuntoon tämän toimintalinjauksen seurauksena, että se on kynnysimmänkin valtiovarainministeriön virkamiehen kannalta katsottuna taatusti epätarkoituksenmukainen toimintalinja.

Sen vuoksi minusta on aihetta näitä asioita vähän miettiä enemmänkin laveammasta pers-

pektiivistä. Yhteiskunnan, valtion ja kuntien, tuki liikuntakulttuurille ei missään katsannossa edusta sellaista rahoituksellista asennetta, jossa katsottaisiin, että Suomessa urheilu ja liikunta varmaan minkään arvion mukaan olisi kohtuuttomasti yhteiskunnan puolelta tuettu. Moninkertaistava vaikutus on kiistaton siinä, mitä yhdellä markalla kyetään saamaan aikaan myönteisinä vaikutuksina liikunnan kaikkinaista yhteiskunnallista seurauskenttää ajatellen.

Suomi tarvitsee aktiivisia, terveitä, tasapainoisia, elämänmyönteisiä nuoria ja nuorta sukupolvea, liikkuvia ja terveitä kansalaisia. Tämä maa tarvitsee myös menestyviä urheilijoita. Siltä osin suomalaisen yhteiskunnan satsaus kansainvälisen huippu-urheilun puolesta on pienempi kuin eurooppalainen keskiverto.

Suomen Olympiakomitea saa valtiolta rahaa kaiken kaikkiaan muistini mukaan noin 13 miljoonaa markkaa vuodessa. Se on se osuus, jolla yhteiskunta selkeimmin tukee huippu-urheilun toimintaedellytyksiä. Missään muussa meihin rinnasteisessa maassa mitään niin vähäpätöistä summaa ei ole esitettäväksi, kuin Suomen tapauksessa on asianlaita.

Kuitenkin suomalainen yhteiskunta tuntee kansainvälisesti keskeisimmän kolmesta ominaisuudestaan. Suomi ja suomalaiset tuntee viisaasta ulkopoliitikasta, johon en tässä yhteydessä puutu. Suomalaiset tunnetaan sittenkin terveestä luonnostaan sekä suomalaisesta vastuusta terveestä elinympäristöstä. Lisäksi suomalaiset tunnetaan hyvistä urheilijoistaan. Nämä ovat kolme suomalaisuuden keskeistä tunnusmerkkiä, kun suomalaista yhteiskuntaa katsotaan ulkomaisin silmin.

Toivon, että nämä asiat olisivat mielessä, kun eduskunta ottaa kantaa ed. Rauramon lakialoitteeseen. Mielestäni tavalla tai toisella on nyt käytettävä pari päivää sen asian tarkkaan pohtimiseen, millä tavoin tämä asia voitaisiin turvata, ei minään poliittisena näytelmänä vaan asiana, jossa kysymys on siitä, että voidaan pitkälle tulevaisuuteen kuitenkin turvata suomalaisen yhteiskunnan terve ja tasapainoinen tulevaisuus.

Ministeri Isohookana-Asunmaa: Puhemies! Minun on vähän vaikea ymmärtää ministeri Kanervan puhetta täällä, kun olen joutunut hänen kanssaan tekemään aika monta liikuntabudjettia ja olemaan hiukan eri puolella barrikadia. Olen yrittänyt viedä asetuksen henkeä valtioneuvostossa eteenpäin, mutta budjettia

käsittelevä kopla ei ole oikein ymmärtänyt opetusministerin esityksiä, ja tähän koplaan on ministeri Kanerva koko ajan kuulunut.

Haluan sen vuoksi tässä korostaa sitä, että liikuntamäärärahat ovat meillä nousseet absoluuttisesti aina vuoteen 1993 saakka. Liikunnan säästöosuus — oletan, että liikuntakin on joutunut säästötalkoisiin, kuten kaikki muutkin sektorit — on ollut 3 prosenttia vuodessa. Muun muassa koulumenot ovat olleet suuremman säästön kohteena joka ikinen vuosi.

Absoluuttisesti siis liikuntamäärärahat ovat vähentyneet toistaiseksi vain tänä vuonna, sillä joka vuosi olemme onnistuneet saamaan kaikkiin niihin esityksiin, joita liikuntapuolelta on tullut, säästövaroja käyttöön. Haluan huomauttaa, että SVULin saneeraukseen liittyneet säästövarat, kun otetaan huomioon leimaverohyöty ja Vierumäki-ongelmat, olivat yhteensä hieman yli 50 miljoonaa markkaa. Siis kaikkien säästöjen jälkeen on jouduttu kuitenkin näitä SVULin taloussotkuja liikuntarahoilla rahoittamaan reilusti yli 50 miljoonan markan edestä, mutta siitä huolimatta on kuitenkin kyetty liikunnan perustarpeet toteuttamaan.

Mitä tulee rakentamiseen, rakentamistarpeita aina on, ja meillä on opetusministeriössä monivuotinen lista siitä, miten mm. uimahalleja tämän vuosikymmenen aikana tullaan korjaamaan.

Työministeri Kanerva: Arvoisa puhemies! En olisi kyllä välttämättä ministeri Isohookana-Asunmaana avannut suutani. En halunnut ottaa ministeri Isohookana-Asunmaata mihinkään tikunnokkaan, en yhdelläkään lauseella, mutta tosiasia on, jos nyt asiat halutaan kerran halki puhua, että budjettiriiheen tuotiin sellainen esitys valtionvarainministeriön ja opetusministeriön neuvottelemassa, johon onneksemme saatiin liikunnan määrärahoja nostettua. Nämä olivat opetusministeriön ja valtiovarainministeriön neuvottelujen tuloksena syntyneet luvut, joissa — suoraan sanon — ministeri Pekkarisen ja minun yhteistyön tuloksena saatiin liikuntamäärärahat nousemaan. Samoin yhteistyön tuloksena on vaadittu selvitystä Veikkauksen tuoton ulkopuolisesta rahoitusmallista. Pidän erityisen tärkeänä, että ministeri Pekkarisen ja joittenkin muitten ”koplan” jäsenten toimesta on voitu saada parannus niihin neuvottelutuloksiin verraten, joita ministeri Isohookana-Asunmaa ja ministeri Viinanen ovat omien neuvottelujen tuloksena olleet hallitukselle tarjoamassa.

Ministeri Isohookana-Asunmaa: Rouva puhemies! Pitää paikkansa, että opetusministeriö ei onnistunut budjettineuvotteluissa valtiovarainministeriön kanssa, ja pitää paikkansa, että saimme noin 70 miljoonaa markkaa lisää budjettiriihessä. Ymmärrän hyvin, että ministeri Kanerva kertoi tämän asian toisin, koska ministeri Kanerva nukkui siinä huoneessa, jossa ministeri Viinanen, pääministeri Aho ja minä tämän sovimme.

Työministeri Kanerva: Arvoisa puhemies! Siinä huoneessa, jossa ministeri Isohookana-Asunmaa on milloin itkenyt ja milloin parkunut, milloin ovet paukkuu lähtenyt pois, on tietysti ollut kovinkin monta vaihtoehtoa nähtävissä. Yhdessäkään niissä hallituksen viikon kestäneissä budjettineuvotteluissa, joita on käyty niin opetusministeriön kuin muidenkin valtion talousarvion pääluokkien osalta ei mitään tällaista ole tapahtunut, ei missään neuvotteluvaiheessa, ja pyydän, että ministeri Isohookana-Asunmaa joko privaattisti tai julkisesti pyytää, niin kuin asiaan kuuluu, tässä asiassa anteeksi.

Ed. Virrankoski (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisiä puhujia mukailien en olisi ministeri Kanervana liioin avannut suutani tässä keskustelussa. Jotenkin tuntuu käsittämättömältä, eikä käynyt selvälle ministeri Kanervan puheista, nauttiiko hallitus ministeri Kanervan luottamusta vai ei.

Suuren valiokunnan puheenjohtaja ed. Pentti Mäki-Hakola esitteli, että urheilumäärärahat nousisivat 50 prosentilla, mitä ministeri Kanerva piti julmisteluna. Tosiasia kuitenkin on, että ne nousisivat budjettiesityksestä, myös tämänvuotisesta budjetista, noin 50 prosentilla eli 200 miljoonalla markalla. Ed. Lammisen puheenvuoroon viitaten ei urheilukaan urheile prosenteilla ainakaan omasta mielestäni vaan miljoonilla ja markkoilla.

Ed. Urpilainen täällä on nyt valmis kohottamaan urheilun määrärahoja suuremmiksi kuin ne ovat olleet koskaan, 27 prosenttia edellisestä huipusta. Onko tämä nyt uutta sosialidemokraattista politiikkaa, kun samanaikaisesti vaaditaan 15—20 miljardin markan säästöjä budjettiin?

Ed. Rauramo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti kahden ministerin väitelyn jälkeen kaikki muu tuntuu jonkin verran vähäpätöiseltä, mutta ministeri Isohookana-

Asunmaalle haluaisin kuitenkin sanoa sen, kun hän viittasi lukutaitoon, että kyllä näitä asioita on luettu budjetista hyvin tarkkaan. Ministeri Isohookana-Asunmaa ei ole ymmärtänyt sitä henkeä, mikä vallitsi aikaisemmin. Veikkauksen edunsaajatahot ovat pitäytyneet niissä prosenteissa, mitkä ovat olleet Veikkauksen edunsaajatahojen prosentteja. Liikuntaväki on ehkä lapselista siinä suhteessa, että ei ole lähtenyt ajamaan omia etujaan lakisääteiksi. Sen lisäksi ministeri jätti vastaamatta kysymykseen: Mitä liikunnan lakisääteisiä menoja on koko ajan näistä liikunnan tuloista rahoitettu?

Ed. M. Laukkanen peräsi laajempaa keskustelua. Oli valitettavaa, että ed. M. Laukkanen oli poissa, kun ministeri Kanerva varsin perusteellisesti yhteiskunnallisesti perusteli tätä asiaa. Sen lisäksi asiasta on kolmeen kertaan täällä erittäin laajasti keskusteltu. Jos täällä salissa joskus on paikalla, voisi saada vähän paremman kuvan tästä asiasta. Sen lisäksi sekä ed. M. Laukkanen että ed. Virrankoski peräivät koko ajan sitä, että liikunnalle niin ja niin paljon lisää. Mutta missä oli teidän huolenne silloin, kun liikunnalta alettiin leikata neljä vuotta sitten? Sen takia näiden kahden asian välinen ero on kasvanut niin isoksi. Tässä on neljä vuotta menty määrätietoisesti tiettyyn suuntaan, ja kerralla sen korjaaminen, myönnän, näyttää aika hurjalta.

Ministeri Isohookana-Asunmaalle toteaisin vielä sen, että kannatan mielihyvin, jos ministeri Isohookana-Asunmaa tekee sellaisen ehdotuksen, että lakialoitteestani poistetaan Suomen Kansallisopoppera ja Kansallisteatteri. Kyllä tuen sellaista yksityiskohtaista esitystä.

Ed. Suhola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä politiikon puheista ei ota selvää toinen poliitikkokaan. Kuultuani ministeri Kanervan esityksen ainoa asia, mikä tuli selkeästi selville, oli, että lohdullista on, että Pekkarinen on varmasti hereillä. Mutta kysyisin ministeri Kanervalta kuunneltuani tätä puheenvuoroa: Suosittaako hän ed. Rauramon aloitteen hyväksymistä tällä eduskunnassa? Jos hän tekee niin, kysyn: Miksi hän valtioneuvostossa on ollut tekemässä yksimielistä, toisen näköistä päätöstä? Vai tullaanko tässä nyt siihen, mikä täältä taululta jotenkin koko ajan kuultaa, tällaiseen edunvalvontaan, joka on aina ääretöntä taistelua, mutta vaalien alla aivan erityisesti.

Ed. Saapunki sanoi äsken, että hän on aina ajanut Veikkauksen puolesta tätä ja tätä asiaa. Nyt käy väistämättä mielessä, että jonkun liiton

puolesta ministeri Kanervakin ajaa jotakin asiaa. Minä olen ymmärtänyt, että me olemme täällä Suomen kansan asialla, emme Veikkauksen tai Urheiluliiton. Koska se raha tarvitaan jostakin, se 220 miljoonaa, niin ylijäämä Veikkauksessa on noin 30 miljoonaa; siinä on vielä 190 miljoonan gäppi.

Ed. Lamminen sanoi, ettei halua karsia tieteeltä eikä taiteelta, eikä se sitä välttämättä ainakaan tässä laissa teekään, kun se antaa Kansallisteatterille ja Kansallisopperalle enemmän kuin ne ikinä ovat ymmärtäneet pyytäkään. Jotenkin kaikkien se, että tämän kaltaiset asiat nousevat näin pitkäksi ja voimakkaaksi keskusteluksi eduskunnassa, alkaa muistuttaa kunnanvaltuuston budjettikäsittelyä ja koiraveron käsittelyä; koiran tuntevat kaikki, mutta miljoona on oudompi, ja me olemme täällä nyt miljardien kanssa tekemisissä.

Ed. Rätty puhui arvokeskustelusta. Kyllä jotenkin, kun tätä keskustelua kuuntelee, miettii, onko tässä maassa jonkin näköistä hätää vai ei.

Työministeri Kanerva: Arvoisa puhemies! Hyvin lyhyesti vastaan ed. Suholan kysymykseen. Olen joka armiaassa budjettiriihessä ja hallituksen käsittelyssä pyrkinyt saamaan liikuntamäärärahoille oikeudenmukaista kohtelua siinä mitenkään täysimääräisesti onnistumatta. Niin kuin ed. Suhola varmasti loistavana suomen kielen taitajana ymmärsi, ainakin pyrkimykseni oli ilmaista, että erittäin hyvin ymmärrän ed. Rauramon lakialoitteen ja sen, että eduskunta vihdoinkin asettuu kritisoimaan lakialoitteen muodossa sitä toimintalinjausta, joka on jatkunut tietojeni mukaan ainakin 70-luvulta lähtien. (Ed. Suhola: Eli suositatte sen hyväksymistä!) — Sanoin konkreettisesti, että toivon, että jäljellä olevan parin päivän aikana löytyy sellainen etenemismalli tässä asiassa, joka tyydyttää myös niitä näkökohtia, joita liikuntaväellä tämän asian ympärillä on. Toivon, ed. Suhola, että eivät vain ne arvot, joita te pidätte arvossa, olisi niitä oikeita, ja ne arvot, joita liikuntaväki pitää tärkeinä ihmisen henkilökohtaisen elämän ja yhteiskunnan järjestämisessä, olisi jollakin tavalla — teidän halveksiminne kielikuvavertailuja käyttäen — vähäarvoisempia. Ei kannata tässä yhteiskunnassa lähteä siitä, että minun arvoni ovat hyviä ja muiden roskaa.

Ed. Kasurinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä hivenen — tai voi sanoa: suuren — hämmennyksen vallassa seurasin

kahden ministerin julkista keskustelua eduskunnassa siitä, kumpi on enemmän urheilun puolesta. Sen kokemuksen perusteella, mikä minulla on hallituksen työskentelystä, tämän tyyppiset keskustelut olisi ehkä tarpeellista käydä hallituksen sisällä eikä tuoda niitä tähän saliin. En myöskään saanut aivan tarkkaan selkoa siitä, tarkoittiko ministeri Kanerva sitä, että hän on muutoksen puolesta, mutta tämä viimeinen puheenvuoro tarkoitusperän minulle selvensi.

Haluan kuitenkin läsnä olevia muistuttaa myös vähän pidemmästä juoksusta, mitä tähän asiaan tulee. Mehän teimme melkoisen ponnistuksen silloin, kun Oopperan rahoituksesta päätettiin tilapäisellä asetuksen muutoksella. Silloin vallitsi henkinen ja asenteellinen yhteisymmärrys siitä, että kun tämä urakka saadaan ohi, palataan Veikkauksen voitonjaossa niihin suhteisiin, mitkä asetuksessa sanotaan. Näin kuitenkin ei ole valitettavasti päässyt tapahtumaan. Liikunta on ollut vuosi vuodelta luovuttajan asemassa, ja se on johtanut mm. liikuntapaikkojen rapautumiseen. Kun tiedän valtiovarainministerien ja valtiovarainministeriön virkakunnan tahdon, niin perimmäisenä tarkoituksena tässä kysymyksessä on, että niin Veikkauksen kuin Raha-automaattiyhdistyksenkin tuotto kokonaisuudessaan saatetaan valtion talousarvion yleiskatteeksi, ja tämä on estettävä vaikka lainsäädännöllä.

Puhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Lindqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Suholan puheenvuoron johdosta halusin sanoa, että nimenomaan liikuntamuodot ovat se ainoa tapa, missä Suomen kansa asuinpaikasta ja mistään muusta, kuten sukupuolesta, riippumatta on hyvin yhteneväisesti mukana erilaisissa toiminnoissa. Sen tähden monet suomalaiset ovat kokeneet nimenomaan, kun Veikkauksen varoja on kerätty ja alkuperäisen suunnitelman mukaan sovittu palautettavan, hyvin epäoikeudenmukaisena nykyisen käytännön. Liikuntaväki ei vaadi mitään uutta, vaan nimenomaan sen osuuden, joka sille alkuperäisen sopimuksen mukaan kuuluu.

Toinen asia on se mahdollisuus, että mikäli tätä rahapelitoiminnan tuottoa ei käytetä sillä tavoin yleishyödyllisesti, kuin meillä on ollut näissä sopimuksissa, saattaa olla, että täällä on kohta rahapelitoimintaa eri maista ja niistä tuloista ei käytetä markkaakaan yleishyödylliseen tarkoitukseen, vaan rahat ja tuotto menevät ulkomaille. Se tietää sitä, että Veikkauksen tuotto

vähenee huomasti ja meillä on entistä vähemmän jaettavaa niin tieteen, taiteen kuin liikunnan hyväksi.

Ed. S u h o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanervalle haluan sanoa, että minun arvioihini ei kuulu halveksia ketään. Jos syntyi käsitys siitä, että minä halveksisin urheilua, niin minun pitää mennä suullisen viestinnän kurssille. Minä olen yrittänyt puhua lähinnä mittaluokan ja huomioarvon suhteesta. Tällä tarkoitan sitä, että kun minä olen ollut tämän pienen ja sisukkaan Suomen puolesta tämän hallituksen ehkä umpiuskollisimpia puolustajia, minusta alkaa jotenkin tämä käytäntö vaikuttaa kummalliselta, kun minä joudun täällä kysymään, onko ministeri Kanerva budjetin takana. Minusta tämä on sen mittaluokan asia, että se vaikuttaa merkittävästi budjetin sisältöön.

Ed. Lindqvistille sanon, että toki minä kuulin myös hänen puheenvuoronsa huoneeseeni ja tiedän kaiken sen hyvän, mitä urheilusta tulee, ja tiedän myös sen epäoikeudenmukaisuuden, jota urheilu on joutunut kokemaan. Mutta yhtälaista epäoikeudenmukaisuutta on minusta se, että kansaneläkeläisiltä ja eläkeläisiltä on viety indeksikorotus. Eli tätä minä tarkoitan mittasuhteilla.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositioedustajat ovat pitkin syksyä kaivanneet hallituksen edustajia saliin keskustelemaan. Olemme saaneet keskustella täällä yksin. Olemme odottaneet hallituksen edustajia myös valiokuntiin, että työ siellä joutuisi. Hallituksen edustajat eivät välttämättä ole istuneet täällä salissa edes äänestyksissä. Sen vuoksi on mennyt opposition esityksiä ja hallituspuolueiden toisinajattelijoiden esityksiä läpi tuhkatieheään itse asiassa tässä viime päivinä.

Nyt kun olen kuunnellut tätä keskustelua, olen oikeastaan mielessäni ajatellut, että turhaan me olemme teitä kaivanneet. Kyllä keskustelun sävy on nyt sellainen, etten enää lainkaan ihmettele pääministerin sanoja, kun hän on ollut huolissaan siitä, mahtaako hallitus saada budjettiesityksensä läpi eduskunnassa. Kysymys ei enää olekaan päivähoitolaista. Kysymys taitaa olla huomattavasti suuremmista erimielisyyksistä hallituksen sisällä, ja arvotonta näytelmäähän täällä kaiken aikaa hallituspuolueet keskenänsä näyttävät. Kyllä minusta olisi tietysti toivottavaa, että hallituspuolueet saisivat nyt rivinsä järjestykseen niin, että meillä olisi edes jonkinlainen mahdollisuus saada lait ulos täältä eduskunnas-

ta. Oppositio on kyllä kaikin tavoin nopeuttamassa ja edesauttamassa tätä. Mutta tällaista näytelmää ei sinä aikana, kun minä olen ollut eduskunnassa, ole nähty. En kyllä niin kauan ole ollutkaan kuin ministeri Kanerva. Ehkä nämä näytelmät ovat aikaisempien vuosikertojen peruja.

Ed. S u h o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta sekin asia on jäänyt tässä kokonaan huomiotta, että tämä asia ei ole tässä talossa ollut lainkaan sivistyspuolen käsiteltävänä, vaikka lain mentyä läpi seuraukset koskevat sitä. Se ei ole ollut sivistysvaliokunnassa eikä myöskään valtiovarainvaliokunnan jaostossa. Nyt tämä jatkaa jotenkin sitä politiikkaa, joka on tullut tavaksi, että yhtäkkiä jonkin aloitteen, jonkin ponnen perusteella tehdään merkittäviä periaatteellisia pysyviä ratkaisuja. Ydinvoimaratkaisukin alkoi aikanaan erästä ponnesta.

Nyt täällä on monta pontta mennyt läpi. Täällä on, niin kuin ed. Hämäläinen aivan oikein sanoi, mennyt läpi päätöksiä, jotka on jouduttu "oikomaan" suuressa valiokunnassa, koska yhtäkkiä syntyy entusiasmus. Tämä on hieno asia. Tämä on hyvä asia. Sitten tulee sellaisia kuin alkoholilaki, joka on juosten tehty, jossa pykälät eivät sovi keskenään millään tavalla. Eli syvä avuttomuus jotenkin valtaa mieleni, koska nyt on äärettömän vakavista asioista kyse, periaatteellisesti siitä, kuinka vakavasti ja pitkällisen harkitusti päätöksenteko tässä talossa syntyy.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En minä osaa kuin ihmetellä ed. Suholaa puolestani, koska hän päivitteli sitä, että eduskunta rupeaa päättämään asioista, ettei ollaakaan äärikuuliaisia ja ääriinöyriä ja odoteta vain, mitä hallitus ehdottaa, ja sen mukaan sitten pilliä puhallellaan ja ripaskaa mennään. Tämähän on ihan oikeata touhua, mitä eduskunnassa pitäisi olla paljon enemmän, että täällä toimitaan myös aloitteiden ja muutosesitysten pohjalta ja tehdään oikeita ratkaisuja. Ongelmahan tässä on vain se, että tässä on tämä hallituksen takaportti olemassa eli kaksi toista käsittelyä, mikä on varmasti jäänne tsaarin ajalta, jolloin on varmistettu ja ainakin haluttu varmistaa se, että eduskunta ei sittenkään voi muuttaa sitä, mitä hallitus ehdottaa.

Minä sanon puolestani, että suuren kansan silmin katsottuna, jos eduskunta muuttaa kerran tekemänsä päätöstä, että tämä talo joutaa kyllä

itse harjoittamaan liikuntaa konttauskilpailun muodossa.

Ed. S u h o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En minä, ed. Tennilä, sitä tarkoittanut, että on kamalaa, kun eduskunta alkaa tehdä päätöksiä. (Ed. Tennilä: Siltä se kuulosti!) Ei, vaan minä tarkoitin sitä, että silloin kun eduskunta tekee päätöksen, niin sen täytyy käydä kyllä eduskunnan sisällä kaikki ne elementit ja osapuolet läpi, tässä tapauksessa myös sivistyspuoli, koska sen vaikutukset ulottuvat sinne. Sitä minä tarkoitin, että ei voida tehdä sellaisia irtoratkaisuja, joissa vain yksi osapuoli kuullaan. Me emme voi hakea tiettyä vastausta ja operoida osatotuksilla. Minusta on komeaa, kun eduskunta tekee päätöksiä ja mielellään erityisesti huonon hallituksen huonoista esityksistä poikkeavia, mutta niitten ratkaisujen täytyy olla huolellisesti tehtyjä ja harkittuja eikä hetken mieli-johteesta tehtyjä.

Ed. U r p i l a i n e n : Rouva puhemies! Ehkä tässä keskustelussa nyt kaikki olennainen on tullut jo sanottua. Vastaisin ed. Virrankoskelle vain, kun hän nosti esille asian sillä tavalla, että nyt urheilu ja liikunta olisi saamassa 200 miljoonaa markkaa uutta rahaa, mikä merkitsisi sitä, että liikunnan saama osuus olisi suurempi kuin koskaan. Ehkä on näin. Mutta ehkä on myös niin, ed. Virrankoski, että nyt on tarve suurempi kuin koskaan aikaisemmin.

Ed. Saapunki, joka on saman ryhmän jäsen kuin ed. Virrankoski, totesi aivan oikein, meillä on rapautumassa aikamoinen kansallisuusparasta aikaa eli liikuntapaikat, jotka on pitkässä ajassa ja pitkässä juoksussa ja ehkä osin suurella rahallakin rakennettu ja joita pitäisi myös peruskorjata, jotta niitä voidaan käyttää. Tähän tarkoitukseen mm. näitä varoja tarvitaan ja toki niillä on myös erinomaisen suuri merkitys työliisyyden kannalta.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Rauramon tekemää ehdotusta siitä, että eduskunta pysyisi aiemmin toisessa käsittelyssä ottamassaan kannassa.

Ed. V i r r a n k o s k i : Arvoisa puhemies! En varmaankaan kiellä sitä, etteikö myös urheilurakentamisessa olisi tarpeita ja siinä on merkittävä kansallisvarallisuus rapautumassa. Toteaisin vain, että saman pääluokan sisällä on vielä paljon suurempi kansallisvarallisuus eli peruskoulu- ja lukiorakennukset, jotka ovat myös rapautumas-

sa. Ne eivät saa penniäkään ensi vuoden talousarviossa. Jos nyt urheilulle lisätään tämä 200 miljoonaa, niin kuin on esitetty, se pitää jostakin repiä pois. Tämä on nollasummapelä. Esimerkiksi kuntien valtionosuuksista, joihin on osoitettu jonkun verran veikkausvaroja, aivan ilmeisesti joudutaan repimään sitten varoja pois.

Ed. T e n n i l ä : Arvoisa puhemies! Jos ed. Virrankoski ajattelee niin, että peruskouluja ja lukioita ruvetaan pitämään yllä veikkausvoittovaroilla, niin kyllä hän on täydellisesti ymmärtänyt väärin koko ajattelutavan, joka veikkausvoittovarojen hankkimiseen ja jakamiseen liittyy. Tässähän menee sitten aivan metsään, jos tällainen ajattelu alkaa vahvistua. Ne ovat niitä asioita, jotka ilman muuta pidetään yllä verorahoilla ja jotka vain sitä kautta ovat tukevasti hoidossa. Siis aivan olematonta ajattelua minusta on se, että veikkaurahoilla pitäisi hoitaa lukiot ja peruskoulut ja kohta kaikki muukin. Kyllä veikkaurahat on tarkoitettu alusta lähtien tukemaan muunlaisia hankkeita, ja muu väki niitä on lähtenyt aikoinaan hankkimaan. Nyt ovat jotkut asiat menneet ihan ajattelussa jo viinon, jos tällainen ajattelu alkaa tulla, että semmoiset asiat, jotka ilman muuta pitää hoitaa verorahoilla ja hyvin, jätetään satunnaisten tulojen varaan.

Ed. V i r r a n k o s k i : Arvoisa puhemies! Halusin vain vertailun vuoksi viitata saman pääluokan muuhun rakennuskantaan, ja kuten tiedämme, eduskunnassa on käsittääkseni jo hyväksytty se, että veikkausvaroja käytetään mm. kirjastojen valtionosuuksiin. Jos ne vedetään sieltä pois, niin sitten opetus- ja kulttuuritoimen yleistä budjettirahoitusta on levennettävä siihen suuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

2) Ehdotukset laiksi ydinenergialain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 295
Lakialoite n:o 8/1993 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan

asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään la-
kiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

3) Ehdotus laiksi Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen ja sen liitesopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 296

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ulko-
asiainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. H a a v i s t o : Arvoisa puhemies! Tuskin
maltoin pitää suutani kiinni tuossa kulttuuri- ja
urheilukeskustelussa, niin kiehtova se oli, mutta
otan nyt paljon tylsemmän asian esille. Se on
Maailmankauppajärjestön Wto:n perustamisso-
pimus ja ns. Gattin Urugaayn kierros, josta
olemme lehdistöstä ja tiedotusvälineistä kuulleet
hyvin paljon. Nyt sopimus on eduskunnassa, ja
on ehkä yllättävää, että siitä juuri täällä ei ole
kellään mitään sanottavaa, vaikka tämä on mer-
kitykseltään Eta- tai EU-sopimuksen laajuinen
asia. Mutta näyttää siltä, että eduskunnasta on
paukut loppu tämän tyyppisten asioiden osalta,
kauppapolitiittisten sopimusten osalta, tältä syk-
sältä.

Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota muuta-
maan asiaan, jotka tässä yhteydessä ovat nous-
seet esiin. Ensinnäkin Suomen kannalta tähän
sopimukseen liittyminen varmasti merkitsee jär-
keväää kauppapolitiikkaa, ja siinä mielessä sen
ehdottaminen, että sopimus hylättäisiin, ei tässä
tapauksessa tule mielestäni kysymykseen. Mutta
on kuitenkin joitakin näkökulmia, joita tämän
puhtaasti Suomen kansallisen näkökulman li-
säksi kannattaisi tässä yhteydessä ottaa esille ja
joihin myös ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä
puututaan. Yksi niistä on kehitysmaiden asema
tässä sopimuksessa.

Kun yleensä Suomi on pyrkinyt ainakin viral-
lisessa ulkopoliitikassaan lähtemään siitä, että
kaikki sopimukset ja kaikki uudet järjestelyt
merkitsisivät kuitenkin kehitykselle kohtuullis-
ta asemaa tai kehitysmaiden aseman parantumis-
ta, niin ulkoasiainvaliokunnankin mietinnössä

hyvin tylästi todetaan, että ”maataloustuottei-
den kaupan osalta kehitysmaiden aseman pelä-
tään ainakin lyhyellä tähtäimellä heikkenevän”.
Mietinnössä jatketaan: ”Maataloustuotteiden
hinnannousun vuoksi elintarvikkeiden nettovie-
jät hyötyvät ja nettotuotajat, kuten useimmat kehi-
tysmaat, kärsivät.”

Edelleen ulkoasiainvaliokunta kiinnittää huo-
miota uuteen elementtiin, joka on Gatt-sopimuk-
sessa tullut mukaan, ja se on geneettisen mate-
riaalin patentointikysymys. Monet asiantuntijat
ovat kansainvälisessä keskustelussa tuoneet esil-
le, että nimenomaan teollisuusmailla ja kehitty-
neillä mailla on tätä geeniteknikkaa ja esimer-
kiksi siementen kehittelysysteemejä, jotka ovat
kehittyneet hyvin pitkälle. Kun tulevaisuudessa
tällaiset siemenlajikkeet esimerkiksi tullaan pa-
tentoimaan, niiden käyttäjät joutuvat niistä
maksamaan lisenssimaksua, jolloin tosiasiaassa
tätä koskevat tekniikka ja patentit tulevat ole-
maan rikkaassa pohjoisessa ja teollisuusmaissa
ja käyttäjät etelässä kehitysmaissa. Tässäkin
mielessä uusi geneettisen materiaalin patentoin-
tijärjestelmä saattaa lisätä epäoikeudenmukai-
suutta teollisuusmaiden ja kehitysmaiden välillä.
Valiokunta toteaaakin, että ”kehitysmaiden tilan-
netta nimenomaan tämän sopimuksen osana tu-
lisi hyvin tarkoin jatkossa seurata”, ja tähän voi
yhtyä.

Toinen näkökulma Wto:hon ja Gatt-sopi-
mukseen on ympäristönäkökulma, jota voisi täs-
sä hieman problematisoida. Itse sopimuksessa on
kyllä, muistaakseni sen alkuosassa, otettu kestä-
vän kehityksen periaate esille ja sopimusta on
yleisesti käsitelty ikään kuin Rion vuoden 1992
kokouksen hengessä, mutta kuitenkin sitten, kun
mennään käytännöllisiin elementteihin tässä so-
pimuksessa, ympäristöasioille ei ole pantu juuri
mitään painoarvoa. Tässä sopimuksessa, ole esi-
merkiksi sellaista järjestelyä, joka on toisessa
kansainvälisessä sopimuksessa, Nafta-sopimuk-
sessa ja jossa on erillinen klausuuli siitä, että
mikäli vapaakaupan ja ympäristönsuojelun edut
ovat ristiriidassa, ympäristönäkökohdat aseteta-
naan etusijalle.

Uudessa Gatt-sopimuksessa ristiriitatilanteet
ratkaisee Gattin sihteeristön valitsema paneeli,
johon tietojeni mukaan kuuluu 3—5 jäsentä. Tä-
hän paneeliin ei ole esimerkiksi kuluttaja- tai
ympäristöjärjestöillä mahdollisuus ottaa osaa, ja
tämän paneelin päätöksistä ei voi valittaa. Ne
pannaan toimeen paneelin päätöksen mukaises-
ti. Kokemukset tällaisesta järjestelmästä ovat sel-
laiset, että yleensä ympäristönäkökohdat ja ym-

päristönsuojelulliset kysymykset tällaisessa käsittelyssä häviävät.

Ulkoasiainvaliokunta onkin liittännyt mietintönsä pönten, jossa ulkoasiainvaliokunta ”edellyttää, että Suomi Wto:ssa” — eli nyt perustetussa Maailman kauppajärjestössä — ”toimii ympäristönsuojelun edistämiseksi kaikessa päätöksenteossa ja että Gatt-sopimusta tulevaisuudessa täydennetään periaatteella, jonka mukaan ympäristönsuojelun ja vapaakaupan ollessa ristiriidassa ympäristönsuojelu asetetaan etusijalle”. Tämä on siis jatkoneuvotteluohjeena Suomen neuvottelijoita ja virkamiehiä varten silloin, kun tätä sopimusta tulevaisuudessa kehitetään ja viedään eteenpäin.

Edelleen ulkoasiainvaliokunta on mietinnössään puuttunut kohtiin, joissa tässä sopimuksessa käsitellään esimerkiksi lapsi- ja vankityövoiman käyttöä. Niitäkin on tarkasteltu lähinnä taloudellisena kysymyksenä, eli joissain maissa tätä kautta käytetään halpaa työvoimaa. Valiokunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että kysymys on paljon periaatteellisempi, koska se koskee työntekijöiden ihmisoikeuksia kehitysmaissa.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeinen näkökulma tähän mietintöön. Olen tähän voinut yhtyä, koska mielestäni tässä on hyvin tärkeitä asioita tuotu esille. Yksi asia on kuitenkin sellainen, että se minussa herättää kysymyksen, kannattaisiko Suomen siitä niin kovin suurta meteliä nostaa, ja se on kysymys Keski-Euroopassa nyt monissa maissa valmisteilla olevista standardeista ja EU:ssakin joskus keskustellusta standardista, siitä että paperilatuihin pitäisi liittää tietty osuus keräysmassaa tai kierrätyspaperia. Valiokunnan mietinnössä puututaan tähän ja todetaan, että se Suomen metsäteollisuuden kilpailukyvyyn kannalta on hankala ja tavallaan protektionistinen asia joidenkin Keski-Euroopan maiden kannalta.

Mielestäni tällaisen vastakkainasettelun luominen, jossa suomalainen metsäteollisuus tai suomalaiset metsäyhtiöt haluavat kaikin keinoin edistää omia vientimarkkinoitaan ja hyökkäävät Keski-Euroopassa valmisteilla olevien, mielestäni aika hyvien ympäristönormien kimppuun, esimerkiksi kierrätysnormien kimppuun, ja pitävät niitä siellä protektionistisina, ei ole oikein hyvää politiikkaa Suomen kannalta. Luulen, että se iskee jonain päivänä meitä vastaan juuri samassa mielessä, kuin edellisessä keskustelussakin ministeri Kanerva totesi sanoen, että Suomi on kuuluisa hyvästä ympäristötietoisuudestaan ja luon-

nonarvoistaan. Niinpä meidän ei kannattaisi kansainväliseen keskusteluun nostaa näin provosoivasti sellaisia aiheita, jotka selvästi lyövät ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojeluajattelua vastaan, vaan tätä kysymystä pitäisi lähestyä toisesta näkökulmasta, etsiä uusia yhteistyömuotoja ja etsiä järkevää tuotekehittelyä suomalaisen ja keskieurooppalaisen metsäteollisuuden kesken niin, että kaikki keräys- ja kierrätyspaperi tulevaisuudessa saadaan käytetyksi ja keräystä ja kierrätystä voidaan vielä nykyisestä Keski-Euroopassa tehostaa. Tämähän on se lähtökohta, minkä vuoksi tätä normia siellä on monissa maissa ajettu, ja voin vain suomalaisenkin ympäristönsuojelun näkökulmasta toivoa tällaisille normeille hyvää tulevaisuutta.

Järjetöntä sen sijaan on, jos jonakin päivänä Keski-Euroopasta joudutaan tuomaan meille keräyspaperia ja sekoittamaan se täällä neitseelliseen kuituun ja sitten tämä tuote viemään sellaisena Eurooppaan. Mihinkään tällaiseen järjestykseen ei tietenkään ympäristönkään kannalta ole järkevää mennä, mutta luulen, että nämä ovat sellaisia yleisen järjenkäytön asioita, joissa varmasti löytyy oikea ratkaisu, jos myös Suomen puolelta osoitetaan hyvää neuvottelukykä näissä asioissa.

Arvoisa puhemies! En ehkä enää toisessa tai kolmannessa käsittelyssä tule tähän asiaan puuttumaan, mutta tunsin tarvetta kerran tästä asiasta tässä salissa jotakin sanoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Puhemiesneuvoston ehdotus n:o 4 eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A l a r a n t a : Rouva puhemies! Vaikka tämä puhemiesneuvoston ehdotus koskeekin EU-jäsenyyden vuoksi tarvittavia eduskunnan työjärjestyksen muutoksia, niin minun käsittääkseni se antaa mahdollisuuden puuttua myös eduskunnan työskentelyyn siltä osin, mikä on nyt ajankohtaista. Korostan, ennen kuin lausun

mielipiteeni julki, etten halua sillä loukata ketään enkä puhua pahasti, mutta sanoa kyllä suoraan oman mielipiteeni.

En voi pitää oikeana sitä, että tänä iltana eduskunnan työskentely lopetetaan kello 18 vain siitä syystä, että kaikilla eduskuntaryhmillä on omat pikkujoulunsa (Ed. Hämäläinen: Ei ole kaikilla!) eikä eduskunta voi työskennellä tai että huomenna, torstai-iltana, vaikka on ilmoitettu iltaistunnosta, ei asiallista työskentelyä myöskään voida jatkaa. Tästä aiheutuu sitten ruuhka joulun kynnykselle, ja ehkä eduskunta joutuu työskentelemään joulun ja uudenvuoden välipäivinäkin.

Siltä varalta, että minua moitittaisiin ilonpilaajaksi, haluan todeta, että puhun kyllä tässä asiassa vain perheenisänä, jolla on lapsia, jotka odottavat isää edes viikonloppuna kotiin joulun valmisteluihin, ja toivon, arvoisa puhemies, että kun eduskunnan työskentelytapoja kerran asian tuntijoiden voimin mietitään, niin joskus otettaisiin huomioon muutakin kuin tässä tapauksessa EU eli myöskin meidän kansanedustajien perheet ja se, että me voisimme pitkien matkojen takaakin täällä viikot käyvinä edustajina elää suhteellisen normaalia perhe-elämää.

Ed. Kauppinen: Arvoisa puhemies! Ed. Alaranta otti tietyllä tavalla hyvin tärkeän asian esille eli sen, että eduskunnan työskentelytapojen uudistamisessa pitäisi ottaa yksilöllisesti myöskin huomioon, että kansanedustajatkin ovat ih-

misiä ja että heillä olisi mahdollisuus myöskin omaan ns. siviilielämään. Sitä ei täällä ole kyllä aiemmin juurikaan puolustettu.

Mutta oikaisuksi sen verran toteaisin, että kokoomuksella ei ainakaan ole tänä iltana pikkujoulua eikä se ole syy tähän.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

5) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 (HE 307)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomenna kello 18 pidettävään täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18. Suullinen kyselytunti on huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 17.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

